

Маліка Антон

аспірант

Київський університет культури

<https://orcid.org/0009-0005-6361-176X>

Сучасні тенденції зовнішньої політики провідних держав: порівняння стратегій США, Китаю та ЄС у контексті глобальних викликів

Анотація. У статті здійснено порівняльний аналіз зовнішньополітичних стратегій Сполучених Штатів Америки, Китайської Народної Республіки та Європейського Союзу в контексті сучасної геополітичної трансформації, зумовленої зростанням міжнародної конкуренції, регіональних конфліктів, економічної нестабільності та глобальних викликів. Метою дослідження є системне виявлення ключових векторів, інструментів і моделей реалізації зовнішньої політики провідних держав, що змагаються за вплив у глобальному просторі, з акцентом на регіон України.

Узагальнено підходи наукової літератури, розкрито логіку формування зовнішньополітичних стратегій США (модель стримування), Китаю (модель проникнення) та ЄС (модель балансування). США продовжують курс на глобальне лідерство через домінування у сфері безпеки, санкційну політику й контроль над критичними технологіями. Китай реалізує економічно-інфраструктурну експансію в межах моделі мирного піднесення. ЄС розбудовує концепцію стратегічної автономії на основі поєднання «м'якої сили», регуляторного лідерства та оборонно-дипломатичних ініціатив.

У межах дослідження структуровано порівняльну таблицю, яка деталізує підходи трьох акторів за параметрами: стратегічна мета, ключові інструменти, регіональний фокус і форми впливу. Такий підхід дозволив візуалізувати відмінності між державами та краще зрозуміти логіку їхнього геополітичного позиціонування. Крім того, здійснено SWOT-аналіз кожної стратегії, що дало змогу виявити сильні сторони, слабкі місця, можливості для геополітичного маневрування та потенційні загрози в умовах багатопольярного світу.

Особливу увагу приділено Україні як простору перетину інтересів провідних геополітичних сил. У підсумку показано, що сучасна система міжнародних відносин характеризується зростаючою конкуренцією стратегій, а їхня взаємодія безпосередньо впливає на архітектуру глобального управління.

Ключові слова: зовнішня політика; стратегія; глобальні виклики; США; Китай; Європейський Союз.

Актуальність теми. У контексті зростаючої геополітичної нестабільності, зокрема повномасштабної війни в Україні, активізації регіональних конфліктів, поглиблення суперництва між США та Китаєм, а також підвищеної ролі нових центрів сили, зовнішня політика провідних держав набуває стратегічного значення. До цього додаються глобальні виклики, серед яких ключовими є: зміна клімату, енергетична невизначеність, продовольча безпека, міграційні кризи та трансформація технологічного середовища. За цих умов зовнішньополітичні стратегії провідних держав дедалі більше орієнтовані не лише на традиційні інструменти впливу, а й на багатоформатну взаємодію, гібридні підходи, цифрову дипломатію та створення коаліцій за цінностями. Сучасна міжнародна система проходить фазу переформатування, що вимагає від світових лідерів не лише рішучості в захисті національних інтересів, а й здатності адаптуватися до нової постбіполярної реальності та формувати стабільний, безпечний і справедливий глобальний порядок.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасній науковій літературі активно досліджуються зовнішньополітичні стратегії провідних глобальних акторів. Зокрема, А.Ткач проаналізував підходи США до регіональної політики в Латинській Америці, наголошуючи на прагненні Вашингтону відновити свій вплив через механізми ОАД, розвиток двосторонніх угод і фокус на безпекових, енергетичних та міграційних питаннях [1]. Будник С. акцентує увагу на зовнішній політиці КНР в Африці, де Китай застосовує стратегію «м'якої сили», поєднуючи гуманітарну співпрацю, інвестиції та політичний діалог для формування довготривалих партнерств [2]. У дослідженні Б.Голянич узагальнено нові підходи до геостратегії КНР у глобальному контексті, зокрема через реалізацію ініціативи «Один пояс, один шлях» та створення альтернативних фінансових інституцій [3]. У європейському контексті В.Качурінер та А.Пахлеванзаде проаналізували правові особливості санкційної політики ЄС, вказавши на її складність, процедурні виклики та суперечності з режимами ООН [4]. Гуцалюк В. дослідив еволюцію кліматичної дипломатії Євросоюзу, показавши, що лише після 2019 року ЄС почав функціонувати як нормативний зовнішньополітичний актор, зокрема у співпраці з Україною [5]. Дір І. систематизував спільні політики ЄС та вказав на розподіл компетенцій між союзом і державами-членами в ключових сферах, таких як

торгівля, екологія, енергетика та гуманітарна допомога [6]. Крім того, в окремих дослідженнях проаналізовано ставлення провідних аналітичних шкіл до України як геополітичного суб'єкта. Зокрема, В.Ліпкан здійснив критичний аналіз американської аналітичної традиції у сфері вивчення стратегічного партнерства США й України в безпековому вимірі. Автор виявив низку системних проблем у західних дослідженнях, а саме: необґрунтованість висновків, маніпулятивність подачі матеріалу, недооцінку військово-стратегічного потенціалу України, що суттєво вплинули на формування політики США щодо України напередодні та на початку повномасштабної війни [7].

Попри наявність значного обсягу досліджень, які розкривають специфіку зовнішньої політики США, Китаю та ЄС у регіональному вимірі, наше дослідження спрямоване на комплексне порівняння стратегій цих акторів у глобальному контексті, враховуючи сучасні виклики та трансформацію міжнародної архітектури у XXI столітті.

Метою статті є порівняльний аналіз зовнішньополітичних стратегій США, Китаю та Європейського Союзу, виявлення їхніх ключових особливостей, інструментів реалізації та реакцій на актуальні глобальні виклики.

Викладення основного матеріалу. Для аналізу сучасних тенденцій зовнішньої політики обрано саме Сполучені Штати Америки, Китайську Народну Республіку та Європейський Союз як три ключові геополітичні сили, що мають найвагоміший вплив на формування міжнародного порядку, розвиток світової економіки та безпекову архітектуру.

Зовнішньополітична стратегія США традиційно орієнтована на збереження статусу глобального лідера та забезпечення домінуючої ролі у ключових геополітичних регіонах. В умовах загострення міжнародної конкуренції Вашингтон прагне утримати вплив шляхом активної участі у формуванні системи колективної безпеки, підтримки союзників та зміцнення власного технологічного потенціалу.

Сучасна зовнішня політика Сполучених Штатів Америки формується навколо кількох ключових пріоритетів: 1) гарантування національної безпеки; 2) стримування зростаючого впливу Китаю, особливо в Індо-Тихоокеанському регіоні; 3) підтримка демократичних режимів і стратегічних союзників у Європі, Азії та на Близькому Сході. З урахуванням зростаючих глобальних викликів, США активно комбінують традиційні важелі впливу з новими інструментами політичної, економічної та технологічної сили.

Серед головних інструментів зовнішньої політики США вирізняються військові альянси, економічні санкції, технологічне лідерство та фінансова гегемонія.

По-перше, військові альянси та безпекові партнерства залишаються ключовим інструментом впливу США у глобальній безпековій архітектурі. Хоча НАТО традиційно є платформою колективної безпеки в Європі, проте упродовж останніх років спостерігається переорієнтація зовнішньополітичних пріоритетів США в бік Індо-Тихоокеанського регіону. Тут активізується співпраця у нових форматах: AUKUS (з Великою Британією та Австралією) і QUAD (з Японією, Індією та Австралією), які мають на меті стримування геополітичного зростання Китаю та зміцнення стабільності в стратегічно важливих регіонах [8–9].

По-друге, економічні санкції стали універсальним засобом впливу, який США використовують для досягнення стратегічних цілей: від стримування агресії до захисту прав людини. Показовим прикладом є санкційна відповідь на повномасштабне вторгнення росії в Україну у 2022 році: було запроваджено обмеження проти фінансового сектору рф, енергетики, оборонної промисловості, а також обмеження на експорт критичних технологій і замороження активів [10].

Третім важливим напрямом є технологічна перевага та експортний контроль, які дозволяють США не лише зберігати науково-технічне лідерство, а й стримувати інноваційний розвиток геополітичних суперників. Одним із яскравих прикладів є обмеження на постачання напівпровідникових технологій до Китаю, що спричинило значний тиск на провідні компанії країни у сфері телекомунікацій і штучного інтелекту [11].

Фінансова гегемонія залишається одним із ключових важелів зовнішньополітичного впливу США, основу якого становить домінуюча роль американського долара у світовій економіці. Незважаючи на поступове скорочення його частки у глобальних валютних резервах, долар продовжує виконувати функції провідної резервної валюти, основного засобу міжнародних розрахунків та універсального інструменту збереження вартості. Такий статус забезпечує Сполученим Штатам значну економічну перевагу, зокрема, можливість фінансувати бюджетний дефіцит та підтримувати зовнішньополітичну активність без істотного фіскального тиску на внутрішню економіку [12–13].

Завдяки поєднанню військового потенціалу, економічного впливу, технологічних переваг та ролі долара як глобальної резервної валюти, Сполучені Штати зберігають вагомий інструменти для впливу на міжнародну систему. Однак їх здатність ефективно формувати глобальний порядок та стримувати геополітичних конкурентів дедалі частіше стикається з викликами, що зумовлені зростанням ролі інших центрів сили, зміною балансу в окремих регіонах і трансформацією глобальної архітектури безпеки.

Таким чином, зовнішньополітичний арсенал Сполучених Штатів залишається комплексним і багатофункціональним, охоплюючи військову, економічну, технологічну та фінансову компоненти, які забезпечують реалізацію стратегічних інтересів держави у глобальному масштабі. Водночас стрімка

трансформація міжнародного середовища, посилення конкуренції між провідними державами, а також зростання політичної поляризації всередині самих США зумовлюють необхідність адаптації зовнішньополітичного курсу до нових реалій.

З огляду на це, у 2025 році зовнішньополітична стратегія Сполучених Штатів Америки демонструє ознаки адаптивної трансформації, яка зумовлена як зміною геополітичного ландшафту, так і актуалізацією внутрішньополітичного порядку денного. Попри задекларовану відданість курсу на глобальне лідерство, відбувається перерозподіл пріоритетів і переосмислення традиційних форматів взаємодії у сфері безпеки, економіки та дипломатії.

Зокрема, посилюється фокус на Індо-Тихоокеанському регіоні, де США активізують багатосторонню співпрацю у межах альянсів AUKUS та QUAD. Ці безпекові формати дедалі частіше розглядаються як ефективні альтернативи трансатлантичному партнерству в контексті стримування зростаючого впливу Китаю. Трансформації зазнає і роль НАТО: хоч альянс і продовжує виконувати функцію центральної платформи безпеки в Європі, але посилюється роль окремих держав-членів, що вказує на поступову децентралізацію трансатлантичного лідерства та зростання елементів регіонального субпартнерства [14–15].

Фінансова гегемонія США стикається з викликами, зокрема у вигляді процесів дедоларизації, зростання частки юаня в міжнародних розрахунках та розширення національних платіжних систем конкурентів. Водночас долар США зберігає статус ключової глобальної резервної валюти, що дозволяє Вашингтону утримувати стратегічну перевагу у сфері фінансового впливу.

Санкційна політика залишається елементом зовнішньополітичного тиску, однак її ефективність поступово знижується через адаптацію об'єктів санкцій, розширення власних технологічних кластерів (зокрема в КНР) та створення обхідних платіжних інфраструктур [14–15].

У сфері безпеки підтримка України продовжує залишатися важливим вектором зовнішньої політики США, хоча дедалі частіше цей аспект постає в контексті внутрішньополітичної поляризації та дебатів щодо оптимального розподілу ресурсів і стратегічного фокусу.

Таким чином, зовнішньополітична стратегія США у 2025 році демонструє ознаки гнучкого перегляду, який покликаний забезпечити збереження міжнародного впливу в умовах зростання поляризації, багатовекторності й конкуренції між провідними геополітичними центрами сили.

Продовжуючи аналіз зовнішньополітичних стратегій провідних глобальних акторів, після розгляду підходу США варто зосередити увагу на стратегії Китайської Народної Республіки. Це держава, яка дедалі активніше претендує на роль системного конкурента Заходу в новій багатополярній реальності.

Зовнішньополітична стратегія Китаю, відома як «мирне піднесення» (和平崛起), ґрунтується на концепції економічного розвитку та міжнародної співпраці без прямої конфронтації. Вона вперше була представлена у 2003 році та трансформувалася в офіційний курс «мирного розвитку», який акцентує увагу на прагненні КНР побудувати стабільне глобальне середовище для зростання власного впливу. Основною метою курсу є утвердження Китаю як ключового центру сили у багатополярному світі шляхом економічної інтеграції, стратегічних інвестицій та розширення політичного партнерства.

У 2024 році Китай уклав будівельні контракти на суму понад 70 млрд доларів і залучив понад 51 млрд доларів інвестицій у межах ініціативи «Один пояс, один шлях» (BRI), що стало рекордом за весь період існування програми. Загальний обсяг фінансування у межах BRI із 2013 року перевищив 1,1 трлн доларів [16], що свідчить про масштабність і довгостроковість цієї стратегії.

Особливо активно Китай вибудовує партнерства з країнами Глобального Півдня. Наприклад, у 2025 році КНР оголосила про реалізацію понад 100 проєктів у Тихоокеанському регіоні для боротьби зі зміною клімату [17]. Подібні ініціативи не лише забезпечують економічні вигоди, а й сприяють політичному впливу, демонструючи готовність Китаю стати альтернативою західним моделям міжнародної співпраці.

Для реалізації зовнішньополітичних амбіцій Китай активно застосовує широкий спектр інструментів, які дозволяють йому зміцнювати свій вплив у глобальному масштабі. Одними із ключових механізмів є інфраструктурні інвестиції, які реалізуються переважно в межах ініціативи «Один пояс, один шлях». Китай фінансує будівництво портів, залізничних магістралей, цифрових мереж і енергетичних об'єктів у країнах Азії, Африки, Латинської Америки та Тихоокеанського регіону. Такі проєкти не лише відкривають нові ринки для китайських компаній, а й дозволяють формувати контроль над ключовими логістичними маршрутами, закріплюючи Пекін як критично важливого гравця у глобальних ланцюгах постачання [18].

Другим важливим інструментом є фінансова підтримка у формі кредитів, грантів або прямих інвестицій. За допомогою гнучких фінансових умов Китай активно нарощує економічну присутність у країнах Глобального Півдня. Така політика дозволяє формувати довготривалі зв'язки та політичну лояльність, однак часто критикується за створення боргової залежності, особливо у найбідніших країнах, які змушені віддавати значні суми в умовах глобальних криз [19].

Дипломатія співпраці є ще одним елементом китайської стратегії. Китай відіграє провідну роль у міждержавних платформах, таких як BRICS та Шанхайська організація співробітництва (ШОС), через які просуває власне бачення багатополярного світу, альтернативного західноцентричній моделі. Участь у

цих форматах дозволяє Пекіну формувати коаліції країн, орієнтованих на суверенітет, невтручання та регіональну інтеграцію [20].

Упродовж останніх років зовнішня політика Китайської Народної Республіки дедалі більше орієнтується на поєднання економічного зростання, інфраструктурного впливу та технологічної експансії як засобів посилення глобального впливу. Технологічне партнерство є окремим вектором китайської стратегії, що передбачає активне просування високотехнологічних рішень у сферах штучного інтелекту, телекомунікацій (особливо 5G) та відновлюваної енергетики. Пропонуючи більш доступні, але конкурентоспроможні альтернативи західним технологіям, Китай утверджується як системний конкурент у зростаючих ринках Глобального Півдня, поєднуючи інвестиції, дипломатію та проєктну співпрацю в нову парадигму міжнародної взаємодії.

Зміни у глобальному середовищі та стратегічна конкуренція зі США та ЄС зумовили трансформацію зовнішньоекономічної та індустріальної політики КНР у 2025 році. Основні її вектори стосуються:

- оновлення індустріального курсу: готується нова версія програми Made in China 2025, орієнтована на прискорення розвитку мікроелектроніки, штучного інтелекту, медичних технологій та обладнання для високотехнологічного сектору. Очікується зміна назви програми задля зниження геополітичної конфронтації, проте імпортозаміщення та автономія залишаються пріоритетами;

- формування нового п'ятирічного плану (2026–2030): Китай демонструє стратегічне прагнення зберегти частку промисловості у ВВП і водночас протистоїть тиску на переорієнтацію до моделі споживання. Замість фокусування на внутрішньому попиті зберігається ставка на експорт і виробництво [21];

- обмежена підтримка споживання: влада уникає фіксованих цільових орієнтирів щодо внутрішнього ринку, що свідчить про обережну макроекономічну політику та нестачу ефективних інструментів стимулювання попиту;

- технологічна безпека як елемент національної безпеки: стратегія розмежування з США в стратегічних галузях (мікросхеми, фармацевтика, металургія) вважається загрозою для суверенітету. У відповідь Китай прискорює розвиток національних технологічних потужностей;

- штучний інтелект як пріоритет: китайські компанії, зокрема DeepSeek, демонструють прориви у сфері AI, підтверджуючи здатність країни витримувати санкційний тиск і зберігати темпи інновацій;

- зовнішньоторговельна стратегія: Китай не демонструє поступок у ключових питаннях торгівлі з США та ЄС. Експортно-орієнтована модель розвитку посилюється, що зумовлює продовження напруги у геоekonomічних відносинах [21].

Таким чином, стратегія КНР у 2025 році демонструє прагнення до посилення технологічного суверенітету, збереження виробничої бази як основи економічної потуги, а також пошуку нових інструментів впливу в умовах фрагментації глобального економічного порядку.

Європейський Союз (ЄС) у відповідь на зростаючу геополітичну нестабільність, зокрема війну в Україні, енергетичну кризу та технологічне суперництво, активно просуває концепцію стратегічної автономії. Основними пріоритетами зовнішньої політики ЄС є: 1) просування цінностей демократії, прав людини та верховенства права через інструменти «м'якої сили»; 2) дотримання екологічних стандартів, зокрема реалізація Європейського зеленого курсу з метою досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року; 3) захист прав людини як у межах Союзу, так і на міжнародному рівні. Ці напрями зовнішньої політики реалізуються через дипломатичні ініціативи, партнерські програми та санкційні механізми, що дозволяє ЄС зміцнювати свій авторитет як відповідального глобального актора та формувати стабільне міжнародне середовище, засноване на цінностях і правилах.

У межах реалізації концепції стратегічної автономії Європейський Союз сформував набір інструментів, що дозволяють йому зміцнювати свій вплив у світі без прямої військової конфронтації. Європейський Союз (ЄС) є провідним актором у сфері регуляторної політики, встановлюючи високі стандарти у захисті даних, екології та цифрових технологій. Його регуляторне лідерство, відоме як «Брюссельський ефект», суттєво впливає на глобальні правила, адже компанії по всьому світу змушені адаптуватися до вимог ЄС, щоб мати доступ до його ринку. Загальний регламент захисту даних (GDPR), що набрав чинності у 2018 році, поширюється навіть на компанії поза межами ЄС, якщо вони працюють з даними громадян Євросоюзу. Порушення тягне за собою великі штрафи, що стимулює дотримання норм.

У сфері кліматичної політики ЄС реалізує «Європейський зелений курс» з метою досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року, просуваючи стандарти зменшення викидів, розвиток відновлюваної енергетики та циркулярної економіки. У цифровому середовищі ЄС впроваджує акти DSA, DMA та AI Act для забезпечення прозорості, безпеки та справедливої конкуренції [22–24].

Крім того, ЄС використовує фінансові механізми для підтримки партнерських країн, особливо під час криз. Так Інструмент, який сприяє стабільності та миру (IcSP), з 2014 року забезпечує фінансування для реагування на надзвичайні ситуації, запобігання конфліктам та підтримки миру. У 2021 році IcSP був інтегрований у програму «Глобальна Європа» (NDICI) з бюджетом у 79 млрд євро на 2021–2027 роки. У 2024 році Україна отримала перший транш у 4,5 млрд євро в межах нової фінансової підтримки на суму 50 млрд євро [25–26].

У контексті безпеки ЄС активно розвиває оборонну співпрацю. Європейський оборонний фонд (EDF), створений у 2021 році з бюджетом 7,953 млрд євро фінансує інноваційні оборонні проекти, зокрема в галузях кібербезпеки, штучного інтелекту та дронів. У 2025 році було затверджено новий фонд – SAFE обсягом 150 млрд євро, орієнтований на кредитування спільних закупівель європейського озброєння [25–26].

У межах Спільної політики безпеки та оборони (CSDP) ЄС здійснює низку цивільних та військових місій. Станом на 2024 рік, активними є 8 військових операцій та 15 цивільних місій, зокрема Військова допоміжна місія для України (EUMAM Ukraine), спрямована на підготовку українських військових [27–30].

На цьому тлі 2025 рік ознаменувався якісними зрушеннями у зовнішньополітичній парадигмі ЄС. Зміна глобального балансу сил, а також наростання внутрішніх викликів (інституційних, енергетичних, безпекових) стали каталізаторами поглиблення стратегічної автономії. Відбувається поступова еволюція: від традиційної моделі нормативної Європи до гнучкої архітектури політики, що поєднує ціннісні засади із прагматичними механізмами адаптації до багатопольярного світу.

У 2025 році зовнішня політика ЄС вибудовується довкола чотирьох ключових векторів [15; 31]:

- по-перше, на тлі триваючої агресії росії проти України та загроз зі Сходу відбувається посилення оборонного компоненту європейської політики. У 2025 році активізовано ініціативи в межах Європейського оборонного фонду, а також спільні оборонні проекти у межах стратегічного компасу. Водночас посилюється співпраця з НАТО, зберігаючи трансатлантичну єдність у безпекових питаннях;

- по-друге, розширення ЄС повернулося у фокус стратегічного планування. У 2025 році Євросоюз веде активні переговори з Україною, Молдовою та Грузією щодо інтеграції до європейського простору. Цей процес супроводжується внутрішніми дискусіями щодо оновлення принципів функціонування інституцій та Багаторічної фінансової рамки (БФР), з урахуванням потенційного розширення;

- по-третє, енергетична трансформація і зелений курс зберігають пріоритетний статус, однак отримують корекцію в бік енергетичного прагматизму. На тлі нестабільних ринків та підвищення геоенергетичних ризиків ЄС диверсифікує джерела постачання та активізує інвестиції в енергетичну інфраструктуру, зокрема в міжрегіональні інтерконектори та водневі технології;

- по-четверте, зростає увага до технологічного суверенітету: ЄС розробляє механізми захисту стратегічних ланцюгів постачання, зокрема у сферах мікроелектроніки, критичних мінералів та цифрових інфраструктур. У 2025 році ухвалено оновлений Європейський акт про чипи, який покликаний забезпечити автономію від зовнішніх постачальників.

З огляду на стратегічне переосмислення пріоритетів зовнішньої політики Європейського Союзу, доцільним є систематизоване представлення її ключових векторів впливу у 2025 році.

У таблиці 1 узагальнено основні інструменти, які формують оновлену архітектуру зовнішньополітичної активності ЄС у умовах трансформацій глобального порядку.

Таблиця 1

Оновлені інструменти зовнішньої політики ЄС у 2025 році в контексті стратегічної автономії

Інструмент	Сутність	Цільова спрямованість
Оборонна мобільність	SAFE (150 млрд євро), EDF, стратегічний компас, співпраця з НАТО	Підвищення обороноздатності, зменшення залежності від третіх країн
Розширення ЄС	Переговори з Україною, Молдовою, Грузією; перегляд функціонування інституцій та БФР	Геополітичне укріплення ЄС, поширення європейських стандартів
Енергетичний прагматизм	Диверсифікація постачання, міжрегіональні інтерконектори, підтримка водневої інфраструктури	Зміцнення енергетичної безпеки, зниження залежності від нестабільних постачальників
Технологічний суверенітет	Європейський акт про чипи, контроль критичних ланцюгів постачання, цифрова інфраструктура	Забезпечення стратегічної автономії в технологічному секторі, зменшення зовнішньої вразливості
Нормативна сила	Збереження пріоритетів «м'якої сили» у сфері прав людини, екології, цифрових стандартів	Зміцнення глобальної ролі ЄС як джерела нормотворення та етичних стандартів
Фінансові інструменти	Global Europe, NDICI, адаптація до нових умов розширення, інструменти стабілізації	Підтримка партнерських країн, стабілізація Глобального Півдня, реагування на кризи
Місії та операції CSDP	Активізація операцій в Україні, Сахелі, Червоному морі, продовження цивільних місій	Забезпечення стабільності у кризових регіонах, демонстрація глобальної відповідальності ЄС

Джерело: узагальнено на підставі [15; 22–31]

Таким чином, зовнішня політика Європейського Союзу у 2025 році набуває стратегічної глибини та гнучкості, поєднуючи прагнення до нормативного лідерства із прагматичним реагуванням на безпекові, енергетичні та інституційні виклики багатопольярного світу.

Зміна глобального безпекового середовища, посилення конкуренції між наддержавами та зростання ролі технологічних і ресурсних факторів у 2025 році зумовили перегляд і адаптацію стратегій провідних

геополітичних акторів. Спостерігається перехід від усталених підходів до більш гнучких, багатовекторних моделей впливу. У таблиці 2 узагальнено ключові елементи трансформації зовнішньополітичних стратегій США, Китаю та ЄС у 2025 році в контексті нових глобальних викликів.

Таблиця 2

Еволюція зовнішньополітичних стратегій провідних геополітичних акторів у 2025 році: адаптація до глобальних викликів

Учасник	Базова стратегія	Трансформації у 2025 році	Ключові інструменти	Домінуюча мета
США	Глобальне лідерство	Переорієнтація з НАТО на Індो-Тихоокеанський регіон; зниження ефективності санкцій; дебати щодо пріоритетів допомоги	AUKUS, QUAD, доларова гегемонія, військова допомога Україні	Утримання лідерства в умовах багатополарності
Китай	Мирне піднесення	Акцент на технологічний суверенітет, оновлення «Made in China 2025», розвиток AI, скорочення зовнішньої залежності	Інвестиції, Belt & Road 2.0, експорт технологій, внутрішнє виробництво	Перевага у глобальних виробничих і цифрових ланцюгах
ЄС	Стратегічна автономія	Посилення оборонної мобільності (SAFE), інституційні реформи перед розширенням, переосмислення енергетичної трансформації	EDF, SAFE, регуляторне лідерство, зелений курс (адаптований), акт про чипи	Зміцнення автономії та стабільності на фоні нових викликів

Джерело: узагальнено на підставі [14–15; 21; 31]

Як свідчить узагальнення в таблиці, ключові геополітичні актори США, Китай та Європейський Союз демонструють сутнісно відмінні підходи до реалізації своїх стратегічних інтересів у світовій політиці. Спільним для них є прагнення до посилення автономії у сфері технологій, фінансів та безпеки, однак засоби досягнення цих цілей суттєво різняться. США орієнтуються на жорстку силу, альянси й стримування, водночас зберігаючи лідерство у високих технологіях. Китай просуває модель «м'якої» інфраструктурно-економічної експансії, комбінуючи її з технологічною модернізацією і демонстративною антигегемонічною риторикою. ЄС натомість обирає шлях «нормативного впливу» – регуляторного лідерства, інституційної підтримки і гнучкої зовнішньої дипломатії, водночас зміцнюючи оборонну компоненту в умовах нової геополітичної реальності 2025 року.

Наведений порівняльний аналіз дозволяє зробити висновок про те, що багатополарна структура світу дедалі більше формалізується у вигляді конкуруючих моделей впливу, кожна з яких має власну ідеологію, набір інструментів і географію інтересів.

Для глибшого розуміння потенціалу та ризиків подальшої еволюції цих моделей доцільно здійснити короткий SWOT-аналіз (табл. 3), який дозволить окреслити сильні й слабкі сторони зовнішньополітичних стратегій кожного з ключових гравців, а також наявні можливості й загрози в умовах динамічного глобального середовища.

Таким чином, SWOT-аналіз дозволяє узагальнити головні параметри зовнішньополітичної стратегії кожного з провідних глобальних акторів, окресливши як їхні стратегічні переваги, так і критичні вразливості.

Таблиця 3

SWOT-аналіз зовнішньополітичних стратегій США, Китаю та ЄС станом на 2025 рік

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)	Можливості (O)	Загрози (T)
1	2	3	4
США			
- військова присутність у ключових регіонах; - глобальна фінансова система на основі долара; - технологічне лідерство (AI, оборона, Big Tech); - мережа союзів (НАТО, AUKUS, QUAD)	- політична поляризація усередині країни; - зниження ефективності санкцій; - зростання боргового навантаження; - перевантаження зовнішньополітичного порядку денного	- посилення ролі США в Індо-Тихоокеанському регіоні; - підтримка країн, які прагнуть протидіяти Китаю або РФ; - розвиток цифрової дипломатії	- конкуренція з Китаєм і втрата монополії в технологіях; - ризик втрати довіри партнерів у разі ізоляціоністського повороту; - зниження доларової домінантності (дедоларизація)

1	2	3	4
Китай			
- потужна економіка з фокусом на експорт; - програми глобального партнерства (BRI, АІІВ); - власні технології та інновації (5G, AI, чипи); - активна дипломатія Глобального Півдня	- залежність від імпорту критичних технологій; - внутрішні соціально-економічні дисбаланси; - обмеження свобод усередині країни; - негативний імідж у західних ЗМІ	- розширення торговельних і логістичних коридорів; - альтернативні платіжні системи; - створення нового багатостороннього формату без США (BRICS+, SCO)	- посилення санкцій та технологічна ізоляція; - геополітичні конфлікти (Тайвань, Південно-Китайське море); - уповільнення внутрішнього зростання
ЄС			
- інституційна міць і регуляторний вплив; - високий рівень інтеграції між країнами; - нормативна сила (екологія, права людини); - потужна гуманітарна і фінансова підтримка (Global Europe, NDICI)	- бюрократична інерція; - відсутність єдиного оборонного командування; - залежність від зовнішніх енергоресурсів; - фрагментація зовнішньої політики	- розширення на Схід (Україна, Молдова, Балкани); - зелена трансформація та цифрова стратегія; - посилення оборонної співпраці через EDF, SAFE	- тиск міграційних криз; - деструктивна роль зовнішніх акторів у регіоні (росія, Китай); - політичний популізм і євроскептицизм

Джерело: сформовано автором

Очевидною тенденцією 2025 року є зростання багатополарності, що супроводжується посиленням конкуренції за технології, ринки, сфери впливу та ресурси. У цих умовах успішність зовнішньої політики залежатиме від здатності держав гнучко адаптуватися до нових викликів, вибудовувати диверсифіковані партнерства та зберігати стратегічну стійкість в умовах глобальних трансформацій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У сучасному постбіполярному світі зовнішня політика провідних держав зазнає суттєвих трансформацій під впливом багатовекторних глобальних викликів, серед яких: зростання воєнних конфліктів, ускладнення кліматичної ситуації, загострення технологічного суперництва, економічної турбулентності та дестабілізації міжнародних інституцій. Такі геополітичні актори, як Сполучені Штати Америки, Китайська Народна Республіка та Європейський Союз обрали відмінні стратегії реагування на нову реальність, що відображають їхні амбіції, потенціали впливу та нормативно-ціннісні орієнтири.

США продовжують реалізовувати доктрину глобального лідерства, основними інструментами якої залишаються військово-політичне домінування, контроль над критичними технологіями, санкційна політика та фінансова гегемонія, заснована на домінуванні долара. Водночас, станом на 2025 рік, така стратегія стикається з дедалі більшими викликами: конкуренція з боку альтернативних моделей зростає, збільшуються витрати на підтримку глобальної присутності, а ефективність механізмів стримування піддається сумніву у світлі динаміки багатополярного світу.

Китай своєю чергою послідовно впроваджує модель «мирного піднесення», яка трансформується у 2025 році в бік технологічного суверенітету, збереження промислової бази, розвитку критичних інфраструктур і активної експансії у країни Глобального Півдня. Через інститути економічного партнерства, ініціативу «Один пояс, один шлях», просування інноваційних рішень (AI, 5G, мікроелектроніка) та політику кредитного залучення КНР формує власний пояс впливу, що кидає виклик західним правилам гри.

Європейський Союз адаптував зовнішню політику до нових реалій шляхом реалізації концепції стратегічної автономії. У 2025 році ця стратегія отримала новий імпульс у межах оборонної політики (фонд SAFE, активізація CSDP), розширення інтеграційної повістки (переговори з Україною, Молдовою, Грузією), посилення технологічного суверенітету (оновлений Європейський акт про чипи) та коригування Зеленого курсу в умовах геоенергетичних ризиків. ЄС зміцнює свою позицію як нормативно-інституційна сила з високим рівнем дипломатичної активності, економічної відповідальності та потенціалу балансу між глобальними полюсами.

У процесі дослідження було ідентифіковано основні інструменти реалізації зовнішньополітичних стратегій США, Китаю та Європейського Союзу. До них належать: для США – військові альянси (НАТО), контроль над критичними технологіями, санкційний тиск і фінансова гегемонія; для Китаю – інфраструктурна експансія в межах ініціативи «Один пояс, один шлях», стратегічне кредитування, «м'яка сила», а також технологічні прориви у сферах штучного інтелекту та телекомунікацій; для Європейського Союзу – інституційне регуляторне лідерство, дипломатичні місії, фінансова підтримка

партнерів, оборонна співпраця (EDF, SAFE), а також просування цінностей через механізми «м'якої сили».

SWOT-аналіз трьох зовнішньополітичних моделей, а саме: стримування (США), проникнення (Китай), балансування (ЄС) дозволив окреслити як сильні сторони (глобальна мобільність, економічний вплив, нормативна привабливість), так і внутрішні вразливості (високі витрати на геостратегічну присутність, залежність від імпорту технологій, інституційна фрагментованість). Водночас були виявлені ключові можливості (формування нових альянсів, освоєння ринків Глобального Півдня, розвиток стратегічної автономії) та загрози (зростання багатополлярної конкуренції, технологічна децентралізація, ослаблення глобального управління).

Перспективи подальших досліджень передбачають поглиблену регіональну оцінку впливу стратегій США, Китаю та ЄС на країни Глобального Півдня, аналіз ефективності їхньої зовнішньої політики в умовах багатополлярного порядку, а також вивчення формування гібридних або конвергентних стратегій за участю «середніх» і «перехідних» держав як нових суб'єктів глобального управління.

Список використаної літератури:

1. Ткач А.О. Концептуальні основи дослідження зовнішньої політики США в Латинській Америці та Карибському басейні за президентства Б.Обами / А.О. Ткач // Український політико-правовий дискурс. – 2025. – Вип. 9. DOI: 10.5281/zenodo.15071986.
2. Будник С. Співробітництво Китаю та Африки : сучасний стан і перспективи / С.Будник // Society and Security. – 2025. – № 6 (6). – С. 3–8. DOI: 10.26642/sas-2024-6(6)-3-8.
3. Голянич Б.В. Геополітичні та економічні стратегічні зміни Китаю / Б.В. Голянич // Політичне життя. – 2024. – Липень. – С. 196–202. DOI: 10.31558/2519-2949.2024.2.26.
4. Качурінер В.Л. Особливості правового механізму санкційної політики ЄС / В.Л. Качурінер, А.Пахлевандзе // Південноукраїнський правничий вісник. – 2024. – Вип. 2 (55). – С. 137–140. DOI: 10.32782/ручв.v2.2024.27.
5. Гуцалюк В. Кліматична політика Європейського Союзу щодо України : нормативна сила Європи в дії? / В.Гуцалюк // Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI. – 2024. – Vol. VIII. – С. 73–87 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2396>.
6. Дір І.Ю. Спільні політики Європейського Союзу / І.Ю. Дір // Аналітичне-порівняльне правознавство. – 2024. – № 2. – С. 761–765 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/303798/295817>.
7. Ліпкан В.А. Оцінка сучасних американських аналітичних досліджень щодо потенціалу стратегічного партнерства України та США / В.А. Ліпкан // Політикус. – 2025. – Вип. 1. – С. 189–201. DOI: 10.24195/2414-9616.2025-1.29.
8. Why the US cannot afford to lose dollar dominance / Atlantic Council. – 2025 [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.atlanticcouncil.org/content-series/atlantic-council-strategy-paper-series/why-the-us-cannot-afford-to-lose-dollar-dominance/>.
9. Herzog S. NATO and Emerging Technologies—The Alliance's Shifting Approach to Military Innovation / S.Herzog, D.Kunertova // Naval War College Review. – 2024. – Vol. 77, No. 2. – Article 5 [Electronic resource]. – Access mode : <https://digital-commons.usnwc.edu/nwc-review/vol77/iss2/5>.
10. Are Economic Sanctions Effective Foreign Policy Tools? / TuftsNow. – 2024 [Electronic resource]. – Access mode : <https://now.tufts.edu/2024/07/08/are-economic-sanctions-effective-foreign-policy-tools>.
11. Navigating the New Global Order : U.S. Foreign Policy in a Multipolar Era / Trends Research & Advisory. – 2024 [Electronic resource]. – Access mode : <https://trendsresearch.org/insight/navigating-the-new-global-order-u-s-foreign-policy-in-a-multipolar-era>.
12. Dollar Dominance in the International Reserve System: An Update / IMF Blog. – 2024 [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2024/06/11/dollar-dominance-in-the-international-reserve-system-an-update>.
13. Why the US cannot afford to lose dollar dominance / Atlantic Council Strategy Paper Series. – 2025 [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.atlanticcouncil.org/content-series/atlantic-council-strategy-paper-series/why-the-us-cannot-afford-to-lose-dollar-dominance/>.
14. Яким буде світ 2025 року: неочікуваний прогноз розвідки США – що говорять про Україну і РФ / ТСН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://tsn.ua/exclusive/yakim-bude-svit-2025-roku-neochikuvaniy-prognoz-rozvidki-ssha-scho-govoryat-pro-ukrayinu-i-rf-2732022.html>.
15. Тарифна війна Трампа : що означає нова політика США для світу та України / Sestry [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.sestry.eu/statti/tarifna-viyina-trampa-shcho-oznachaie-nova-politika-ssha-dlya-svitu-ta-ukrayini>.
16. Ініціатива «Один пояс і один шлях» : від бачення до реальності / CRI Ukrainian. – 2023 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://ukrainian.cri.cn/2023/10/13/ARTIr3pbam8thO2krMGeOgis231013.shtml>.
17. China Belt and Road Initiative (BRI) Investment Report 2024 / Green Finance & Development Center. – 2025 [Electronic resource]. – Access mode : <https://greenfdc.org/china-belt-and-road-initiative-bri-investment-report-2024/>.
18. China offers Pacific Islands increased support in addressing climate change / Reuters. – 2025 [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.reuters.com/sustainability/climate-energy/china-offers-pacific-islands-increased-support-addressing-climate-change-2025-05-29/>.
19. Poorest 75 nations face «tidal wave» of debt repayments to China in 2025, study warns / The Guardian. – 2025 [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.theguardian.com/world/2025/may/27/poorest-750-nations-face-tidal-wave-of-debt-repayments-to-china-in-2025-study-warns>.

20. China pushes for BRICS expansion to legitimize its vision of a new world order / *Le Monde*. – 2024 [Electronic resource]. – Access mode : https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/10/22/china-pushes-for-brics-expansion-to-legitimize-its-vision-of-a-new-world-order_6730151_4.html.
21. Китай розглядає впровадження оновленого плану «Зроблено в Китаї», попри заклики США «перебалансувати» економіку — Bloomberg / *Дзеркало тижня* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zn.ua/ukr/china/kitaj-rozhljadaje-vprovadzhenja-onovlenoho-planu-zrobeno-v-kitaji-popri-zakliki-ssha-perebalansuvati-ekonomiku-bloomberg-.html>.
22. Legal framework of EU data protection / European Commission [Electronic resource]. – Access mode : https://commission.europa.eu/law/law-topic/data-protection/legal-framework-eu-data-protection_en.
23. Aidun E. Data Privacy in the Digital Age : A Comparative Analysis of U.S. and EU Regulations / *E.Aidun* // University of Cincinnati Law Review. – 2025. – Vol. 93. [Electronic resource]. – Access mode : <https://uclawreview.org/2025/03/05/data-privacy-in-the-digital-age-a-comparative-analysis-of-u-s-and-eu-regulations/>.
24. The Brussels Effect : The Influence of the European Union in Setting Global Standards for Critical and Strategic Raw Materials / *TDi Sustainability* [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.tdi-sustainability.com/the-brussels-effect-the-influence-of-the-european-union-in-setting-global-standards-for-critical-and-strategic-raw-materials/>.
25. Patterns of EU aid and development policy : The EU security-stability nexus within the Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument / European Student Think Tank. – 2023 [Electronic resource]. – Access mode : <https://esthinktank.com/2023/04/11/patterns-of-eu-aid-and-development-policy-the-eu-security-stability-nexus-within-the-neighbourhood-development-and-international-cooperation-instrument/>.
26. Kyiv receives first 4.5 bln euro tranche of EU bridging finance / *Reuters*. – 2024 [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.reuters.com/world/europe/kyiv-receives-first-45-bln-euro-tranche-eu-bridging-finance-2024-03-20/>.
27. European Defence Fund (EDF) / European Defence Agency [Electronic resource]. – Access mode : <https://eda.europa.eu/what-we-do/eu-defence-initiatives/european-defence-fund-%28edf%29>.
28. EU ministers approve new 150 bln-euro arms fund / *Reuters*. – 2025 [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/eu-ministers-approve-new-150-bln-euro-arms-fund-2025-05-27/>.
29. EU missions and operations abroad / Members' Research Service. – 2024 [Electronic resource]. – Access mode : <https://epthinktank.eu/2024/10/29/eu-missions-and-operations-abroad/>.
30. Рада ЄС офіційно оголосила про початок Військової допоміжної місії для України / *АрміяInform*. – 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://armyinform.com.ua/2022/11/15/rada-yes-oficzijno-ogolosyla-pro-pochatok-vijskovoyi-dopomizhnoyi-misiyi-dlya-ukrayiny/>.
31. Політика згуртованості ЄС після 2027-го: що пропонує Польща і чому це важливо для України? / Інститут громадянського суспільства. – 2025 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.csi.org.ua/books/polityka-zgurtovanosti-yes-pislya-2027-go-shho-proponuye-polshha-i-chomu-cze-vazhlyvo-dlya-ukrayiny/>.

References:

1. Tkach, A.O. (2025), «Kontseptualni osnovy doslidzhennia zovnishnoi polityky SSHa v Latynskii Amerytsi ta Karybskomu baseini za prezidenstva B. Obamy», *Ukrainskyi polityko-pravovyi dyskurs*, No. 9, doi: 10.5281/zenodo.15071986.
2. Budnyk, S. (2025), «Spivrobitnytstvo Kytaiu ta Afryky: suchasnyi stan i perspektyvy», *Society and Security*, No. 6 (6), pp. 3–8, doi: 10.26642/sas-2024-6(6)-3-8.
3. Holianych, B.V. (2024), «Heopolitychni ta ekonomichni stratehichni zminy Kytaiu», *Politychne zhyttia*, July, pp. 196–202, doi: 10.31558/2519-2949.2024.2.26.
4. Kachuriner, V.L. and Pakhlevanzade, A. (2024), «Osoblyvosti pravovoho mekhanizmu sanktsiinoi polityky YeS», *Pivdenoukrainskyi pravnychyi visnyk*, No. 2 (55), pp. 137–140, doi: 10.32782/pyuv.v2.2024.27.
5. Hutsaliuk, V. (2024), «Klimatychna polityka Yevropeiskoho Soiuzu shchodo Ukrainy: normatyvna syla Yevropy v dii?», *Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI*, No. 8, pp. 73–87, [Online], available at: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2396>
6. Dir, I.Yu. (2024), «Spilni polityky Yevropeiskoho Soiuzu», *Analychne-porivnialne pravoznavstvo*, No. 2, pp. 761–765, [Online], available at: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/303798/295817>
7. Lipkan, V.A. (2025), «Otsinka suchasnykh amerykanskykh analychnykh doslidzen shchodo potentsialu stratehichnogo partnerstva Ukrainy ta SSHa», *Politykus*, No. 1, pp. 189–201, doi: 10.24195/2414.
8. «Why the US cannot afford to lose dollar dominance», *Atlantic Council*, [Online], available at: <https://www.atlanticcouncil.org/content-series/atlantic-council-strategy-paper-series/why-the-us-cannot-afford-to-lose-dollar-dominance/>
9. Herzog, S. and Kunertova, D. (2024), «NATO and Emerging Technologies—The Alliance's Shifting Approach to Military Innovation», *Naval War College Review*, Vol. 77, No. 2, Article 5, [Online], available at: <https://digital-commons.usnwc.edu/nwc-review/vol77/iss2/5>
10. «Are Economic Sanctions Effective Foreign Policy Tools?», *TuftsNow*, [Online], available at: <https://now.tufts.edu/2024/07/08/are-economic-sanctions-effective-foreign-policy-tools>
11. «Navigating the New Global Order: U.S. Foreign Policy in a Multipolar Era», *Trends Research & Advisory*, [Online], available at: <https://trendsresearch.org/insight/navigating-the-new-global-order-u-s-foreign-policy-in-a-multipolar-era>
12. «Dollar Dominance in the International Reserve System: An Update», *IMF Blog*, [Online], available at: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2024/06/11/dollar-dominance-in-the-international-reserve-system-an-update>
13. «Why the US cannot afford to lose dollar dominance», *Atlantic Council Strategy Paper Series*, [Online], available at: <https://www.atlanticcouncil.org/content-series/atlantic-council-strategy-paper-series/why-the-us-cannot-afford-to-lose-dollar-dominance/>

14. «Yakym bude svit 2025 roku: neochikuvanyi prohnaz rozvidky SShA – shcho hovoriat pro Ukrainu i RF», *TSN*, [Online], available at: <https://tsn.ua/exclusive/yakim-bude-svit-2025-roku-neochikuvaniy-prognoz-rozvidki-ssha-scho-govoryat-pro-ukrayinu-i-rf-2732022.html>
15. «Taryfna viina Trampa: shcho oznachaie nova polityka SShA dlia svitu ta Ukrainy», *Sestry*, [Online], available at: <https://www.sestry.eu/statti/tarifna-viyna-trampa-shcho-oznachaie-nova-politika-ssha-dlya-svitu-ta-ukrayini>
16. «Initsiatyva «Odyn poias i odyn shliakh» : vid bachennia do realnosti», *CRI Ukrainian*, [Online], available at: <https://ukrainian.cri.cn/2023/10/13/ART1r3pbam8thO2krMGeOgis231013.shtml>
17. «China Belt and Road Initiative (BRI) Investment Report 2024», *Green Finance & Development Center*, [Online], available at: <https://greenfdc.org/china-belt-and-road-initiative-bri-investment-report-2024/>
18. «China offers Pacific Islands increased support in addressing climate change», *Reuters*, [Online], available at: <https://www.reuters.com/sustainability/climate-energy/china-offers-pacific-islands-increased-support-addressing-climate-change-2025-05-29/>
19. «Poorest 75 nations face «tidal wave» of debt repayments to China in 2025, study warns», *The Guardian*, [Online], available at: <https://www.theguardian.com/world/2025/may/27/poorest-750-nations-face-tidal-wave-of-debt-repayments-to-china-in-2025-study-warns>
20. «China pushes for BRICS expansion to legitimize its vision of a new world order», *Le Monde*, [Online], available at: https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/10/22/china-pushes-for-brics-expansion-to-legitimize-its-vision-of-a-new-world-order_6730151_4.html
21. «Kytai rozghliadaie vprovadzhennia onovlenoho planu «Zrobleno v Kytai», popry zaklyky SShA «pere balansuvaty» ekonomiku — Bloomberg», *Dzerkalo tyzhnia*, [Online], available at: <https://zn.ua/ukr/china/kitaj-rozhljadaje-vprovadzhennja-onovlenoho-planu-zrobleno-v-kitaji-popri-zaklyki-ssha-perebalansuvati-ekonomiku-bloomberg-.html>
22. «Legal framework of EU data protection», *European Commission*, [Online], available at: https://commission.europa.eu/law/law-topic/data-protection/legal-framework-eu-data-protection_en
23. Aidun, E. (2025), «Data Privacy in the Digital Age: A Comparative Analysis of U.S. and EU Regulations», *University of Cincinnati Law Review*, No. 93, [Online], available at: <https://uclawreview.org/2025/03/05/data-privacy-in-the-digital-age-a-comparative-analysis-of-u-s-and-eu-regulations/>
24. «The Brussels Effect: The Influence of the European Union in Setting Global Standards for Critical and Strategic Raw Materials», *TDi Sustainability*, [Online], available at: <https://www.tdi-sustainability.com/the-brussels-effect-the-influence-of-the-european-union-in-setting-global-standards-for-critical-and-strategic-raw-materials/>
25. «Patterns of EU aid and development policy: The EU security-stability nexus within the Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument», *European Student Think Tank*, [Online], available at: <https://esthinktank.com/2023/04/11/patterns-of-eu-aid-and-development-policy-the-eu-security-stability-nexus-within-the-neighbourhood-development-and-international-cooperation-instrument/>
26. «Kyiv receives first 4.5 bln euro tranche of EU bridging finance», *Reuters*, [Online], available at: <https://www.reuters.com/world/europe/kyiv-receives-first-45-bln-euro-tranche-eu-bridging-finance-2024-03-20/>
27. «European Defence Fund (EDF)», *European Defence Agency*, [Online], available at: <https://eda.europa.eu/what-we-do/eu-defence-initiatives/european-defence-fund-%28edf%29>
28. «EU ministers approve new 150 bln-euro arms fund», *Reuters*, [Online], available at: <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/eu-ministers-approve-new-150-bln-euro-arms-fund-2025-05-27/>
29. «EU missions and operations abroad», *Members' Research Service*, [Online], available at: <https://epthinktank.eu/2024/10/29/eu-missions-and-operations-abroad/>
30. «Rada YeS ofitsiino oholosyla pro pochatok Viiskovoi dopomizhnoi misii dlia Ukrainy», *ArmiiaInform*, [Online], available at: <https://armyinform.com.ua/2022/11/15/rada-yes-oficzijno-ogolosyla-pro-pochatok-vijskovoyi-dopomizhnoyi-misiyi-dlya-ukrayiny/>
31. «Polityka zghurtovanosti YeS pislia 2027-ho: shcho proponuie Polshcha i chomu tse vazhlyvo dlia Ukrainy?», *Instytut hromadianskoho suspilstva*, [Online], available at: <https://www.csi.org.ua/books/polityka-zghurtovanosti-yes-pislya-2027-go-shho-proponuye-polshha-i-chomu-cze-vazhlyvo-dlya-ukrayiny/>

Malika A.

Contemporary trends in the foreign policy of leading states: a comparative analysis of the strategies of the USA, China, and the EU in the context of global challenges

Abstract. This article presents a comparative analysis of the contemporary foreign policy strategies of the United States, the People's Republic of China, and the European Union amid growing geopolitical instability, economic transformations, and emerging global challenges. The purpose of the study is to identify the key priorities, instruments of influence, and implementation models adopted by major global actors competing for influence across various world regions, with a particular emphasis on Ukraine.

The paper synthesizes academic literature and reveals the logic behind the formation of the three dominant strategic approaches: the U.S. strategy of deterrence, China's model of peaceful rise, and the EU's model of strategic autonomy. The United States seeks to maintain global leadership through military dominance, sanctions policy, and control over critical technologies. China promotes economic and infrastructure expansion, particularly via the Belt and Road Initiative and increased engagement with the Global South. The European Union pursues a strategy of balancing through the integration of soft power, regulatory leadership, financial instruments, and defense-diplomatic cooperation.

A comparative table was developed to systematically present these approaches by detailing strategic objectives, key tools, regional focus, and forms of influence. This structure enabled the visualization of key differences among the actors and deepened the understanding of their geopolitical positioning. Furthermore, a SWOT analysis was conducted for each strategic model, highlighting strengths, weaknesses, opportunities for geopolitical maneuvering, and potential threats in a multipolar world order.

Special attention is given to Ukraine as a space where strategic competition between the three actors is particularly visible. The study concludes that the global system of international relations is increasingly shaped by the interaction and rivalry of distinct strategic models, with direct implications for the evolving architecture of global governance.

Keywords: foreign policy; strategy; global challenges; United States; China; European Union.

Стаття надійшла до редакції 02.06.2025.